

СОЦІОЛОГІЯ

УДК 330.1: 339.9

докт. екон. н., доц. С.М.Макуха

РОЛЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Стаття присвячена аналізу суперечливого впливу зовнішньоекономічних зв'язків України на забезпечення достатнього рівня життя і необхідного соціального обслуговування населення. Автором пропонуються заходи підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків з метою їхнього спрямування на забезпечення основоположних прав людини.

Ключові слова: *рівень життя, економічна глобалізація, імпорт, іноземні інвестиції, міжнародна міграція.*

Згідно зі ст. 25 “Загальної декларації прав людини”, кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини [1, с. 8].

Конституція України проголошує рівні права кожної людини на достатній рівень життя, медичну допомогу, безпечно для життя й здоров'я навколишнє середовище тощо. Однак реалізація проголошених прав ускладнюється багатьма факторами історичного, економічного, психологічного, організаційного характеру. У сучасних умовах надзвичайно важливе значення має економічна ситуація, в якій перебуває Україна. Складність соціально-економічного становища України значною мірою визначається особливостями її міжнародних економічних зв'язків.

Окремі аспекти включення України у світовий економічний простір досліджувались в роботах Б.Гаврилишина, В.Гейця, О.Білоруса, І.Бураковського, А.Задої, В.Новицького, О.Носової, В.Ю.Пахомова, А.Семенова, С.Соколенка, Дж. Стігліця, А.Філіпенка, Є.Черняка та ін. Однак впливу міжнародного співробітництва на забезпечення гідного

рівня життя громадян України не приділялось належної уваги. Саме тому, враховуючи специфіку сучасного етапу розвитку соціально-економічних відносин України, *актуалізується аналіз* ступеня впливу міжнародних економічних відносин на розвиток головної продуктивної сили в умовах глобалізації.

Отже, *метою* статті є визначення ролі міжнародних економічних зв'язків у процесі відтворення робочої сили, підвищенні соціального захисту громадян України.

Відомо, що затримання зростання багатьох форм та видів індивідуального споживання звужує можливості підвищення продуктивності праці та її мотивації. Штучне обмеження споживання громадян заважає їм залучитися до свідомого політичного життя, що збіднює творчий потенціал суспільства, оскільки бідність несумісна зі свободою і демократією. Вона не дозволяє збудувати громадянське суспільство, породжуючи правовий нігілізм. Зазначена проблема набуває для країн молодій демократії та перехідної економіки особливе соціально-політичне звучання. Усвідомлюючи необхідність забезпечення достойного рівня життя народу, останнім часом економічна теорія й практика все більшою мірою зосереджують увагу на соціальній складовій конкурентоспроможності української економіки.

Відомо, що національний суверенітет, перехід до ринкової економіки громадяни перехідних країн пов'язували насамперед з перспективами зростання добробуту. І дійсно за період з 1998–1999 по 2005–2006 роки країни Східної Європи і колишнього Радянського Союзу вивели з абсолютної вбогості 50 з 400 мільйонів людей (з рівнем доходів нижче 2,15 долара США в день із урахуванням паритету купівельної спроможності). Якщо в 1998/99 році в бідності жив один з кожних п'яти чоловік – або 85 мільйонів у цілому, то в 2005/06 нижче порогу бідності залишався один із кожних дванадцяти чоловік – або всього 35 мільйонів [2].

Протягом періоду незалежності Україна також здійснила значні кроки в напрямку підвищення рівня життя населення. Рівень бідності в країні знизився вдвічі – з більш як 47,2% у 2003 р. до близько 24,5% – у 2006-му (якщо межею бідності вважати 5 дол. США на день за паритетом купівельної спроможності).

Держава витрачає на соціальну допомогу 2,5% ВВП, що відповідає рівню країн ОЕСР, 70% цієї допомоги одержують найуразливіші групи населення, що свідчить про ефективність програми соціальної допомоги. Віце-президент світового банку (регіон Європи та Середньої Азії) Шигео Катцу зауважує, що зазначена програма могла бути досконалішою в разі її належного фінансування та підвищення рівня адресності [3, с.6].

Однак протягом 2005–2006 рр. у більшості випадків зросло відставання українських зарплат від рівня країн – нових членів ЄС. У 2007 р. середня зарплата в Україні складала 1351 грн., Чехії – 805 євро,

Польщі – 740 євро, Угорщини – 710 євро, Румунії – 400 євро, Болгарії – 216 євро [4, с.5]. Україна перебуває на передостанньому місці за рівнем життя в Європі, випередивши за цим показником тільки Молдову.

Виникає природне питання, чому країна з величезними можливостями щодо динамічного соціально-економічного розвитку так важко здійснює перехід до ринкових відносин? Чим пояснити непередбачуваний ступінь вразливості держави, викликаний впливом світової фінансової та економічної кризи, яка призвела до суттєвого погіршення матеріального становища населення? Відповіді на поставлені запитання доцільно шукати, аналізуючи не тільки внутрішню економічну політику, але й особливості зовнішньої.

Загальновідомо, що рівень життя громадян країни визначається динамікою, кількісними та якісними характеристиками виробництва. Зазначені параметри залежать не тільки від внутрішньої, але й від особливостей зовнішньої політики держави. Але наскільки остання була оптимальною в контексті забезпечення основоположних прав громадян України?

Участь кожної держави в процесі економічної глобалізації здійснюється в таких основних напрямках: світова торгівля, міжнародний рух капіталів, спеціальні економічні зони, валютні відносини, міжнародна міграція робочої сили, взаємодія яких створює економічну цілісність світу. Кожна складова глобалізаційного процесу зробила свій суперечливий внесок у вирішення проблеми забезпечення належного рівня життя громадян України.

Відомо, що наповнення внутрішнього ринку імпортною продукцією дозволяє збільшити пропозицію товарів та знизити інфляційний тиск на рівень внутрішніх цін. Так, ще на початку 90-х років проблема підвищення рівня споживання значною мірою вирішувалась за рахунок імпорту. Наприклад, наприкінці 1992 р. в Україні були введені високе експортне мито і майже нульове імпортне. Низьке імпортне мито відкрило внутрішній ринок України для неякісних продовольчих і промислових товарів польського й турецького виробництва. Український споживач за умов низьких доходів віддавав перевагу хоча і неякісним, але дешевшим імпортним товарам порівняно з вітчизняними. Така політика була спрямована на задоволення потреб людини в умовах обмежених доходів, була соціально спрямованою і здавалася абсолютно виправданою.

Однак якість життя громадян країни визначається в першу чергу станом національного виробництва товарів і послуг, бо саме вітчизняне виробництво створює можливість зростання кількості зайнятого населення та його доходів. Зелене світло, відкрите для іноземних товарів, поглибило критичний стан вітчизняних виробників. Скорочення попиту на їхню продукцію призвело до падіння виробництва. Недосконала зовнішньоторговельна політика негативно позначилась на розвитку саме

тих галузей вітчизняної промисловості, які безпосередньо працюють на задоволення потреб людини.

Таким чином, заходи держави, спрямовані на зростання споживчого імпорту з метою послаблення негативів трансформаційного періоду, спровокували іншу більш серйозну проблему, фактично загостривши суперечності між виробництвом і споживанням. З плином часу державою застосовувались протекціоністські заходи, однак і наразі структура зовнішньої торгівлі України та інших країн СНД залишається неоптимальною, що позначається як на якості споживання, так і на ефективності виробництва.

Так, з метою скорочення інфляції за умов недостатньої внутрішньої пропозиції окремих споживчих товарів зростає їхній імпорт. Обсяг імпорту товарів та послуг України за січень-вересень 2008 р. склав 72690,2 млн. дол., перевищивши експорт на 10284,1 млн. дол. Порівняно з відповідним періодом попереднього року імпорт зріс на 58,7%. Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 14283,1 млн. дол. США [5, с.6].

Держкомстат повідомляє, що негативне сальдо зовнішньої торгівлі продемонстрували три товарні групи: енергетичні матеріали, автомобілі і механічне обладнання. Зазначена тенденція зумовлена значним збільшенням споживчого попиту українського населення внаслідок підвищення реальних доходів, реконструкцією та модернізацією багатьох підприємств, які потребують імпорту машин і обладнання. Тобто імпорт орієнтується на антиінфляційні та інвестиційні потреби.

Одночасно подібна практика при її тривалому застосуванні становить загрозу вітчизняному бізнесу, бо скорочує конкурентоспроможність українських товарів, внаслідок чого падає попит на них. А зниження попиту скорочує виробництво. Отже, збільшення імпорту товарів, якими країна здатна забезпечити власне населення, має бути обмеженим у часі. За цей час необхідно створити всі умови для розвитку імпортозамінного типу економічного зростання. Актуальність цього завдання зумовлена тією обставиною, що в 2007 р. в структурі українського імпорту 30, 4% припадало на продукцію машинобудування. Зазначена величина вперше перевищила питому вагу енергоносіїв в імпорті країни [6, с.7].

Норми і правила СОТ створили для України нове організаційно-правове середовище функціонування, яке також матиме неоднозначні соціально-економічні наслідки. СОТ забезпечує рівні та сприятливі умови для комерційної діяльності в іноземних державах в обмін на відкриття їхніх ринків для міжнародної конкуренції. Як позначиться ця конкуренція насамперед на експорті та імпорті України? Щодо імпорту, то вступ до Світової торгової організації, створення зони вільної торгівлі може призвести до серйозних проблем в електронній, автомобільній, авіаційній, легкій промисловості, суднобудуванні, АПК, низці інших галузей. Може погіршитись становище банків, транспортних, страхових

та інвестиційних компаній, що також не сприятиме покращенню матеріального становища працюючих.

Зазначені негативні обставини значно посилюються в умовах сучасної світової фінансової кризи і викликають загострення суперечності між соціальними та економічними сторонами суспільного життя. Так, лише за три останні роки рівень приватного споживання в Україні зріс у 3,5 разу більше, ніж створений для цього споживання продукт. Нестача споживчих товарів поповнювалась імпортом. А купівельна спроможність населення підтримувалась значною мірою масштабним кредитуванням.

Зростання споживчих кредитів було б логічним і виправданим тільки в разі інноваційно-інвестиційного спрямування банківських активів, коли кошти використовуються на розвиток альтернативних енергетичних джерел, енергозберігаючих технологій, генерацію нових технологій, модернізацію обладнання.

Саме таке застосування кредитних ресурсів симулює розвиток вітчизняної економіки, дозволяє збільшити зайнятість населення, на основі випереджаючого росту продуктивності праці порівняно з зарплатою забезпечити вищі доходи, достойні темпи зростання як засобів виробництва, так і споживчих товарів, підвищивши їхню якість. Така ситуація дала б змогу стимулювати підвищеним попитом виробництво вітчизняних товарів і з меншими втратами пережити сучасну світову економічну кризу.

Однак 80% кредитів, які надаються українському населенню, розчиняються в імпорті [7, с.22]. Це свідчить про вкрай небезпечне явище для української економіки: іноземні кредитні ресурси вітчизняні банки спрямовують не на розвиток інноваційно-інвестиційного процесу, а орієнтуються на кредитування споживання населення, тобто ми кредитуємо чужу економіку, що сповільнює розвиток вітчизняної. Зазначена небезпека посилюється тим, що значні кошти були запозичені українськими банками за кордоном. Третина національного зовнішнього боргу України – банківський борг. Якщо зіставити ці кредити з позиками, наданими фізичним особам, то ці показники майже повністю збігаються.

Таким чином, один із найважливіших факторів забезпечення позитивної економічної динаміки – банківський кредит, сформований значною мірою за рахунок зовнішніх джерел, використовується на стимулювання споживчого попиту на іноземні товари замість інвестування імпортозамінних національних виробництв.

Відомо, що швидкий прорив на міжнародні ринки, високі темпи економічного зростання, та підвищення добробуту громадян багатьох країн світу зумовлені залученням капіталу у формі прямих іноземних інвестицій. У ролі прямого інвестора частіше виступають транснаціональні корпорації, які використовують ресурси та конкурентні переваги багатьох країн світу і стрімко поширюються. Значна частина

трансграничних інвестицій здійснюється приватними транснаціональними корпораціями. Наразі ТНК контролюють майже половину світового промислового виробництва, більш ніж 50% міжнародної торгівлі, близько 80% світового банку патентів і ліцензій на нову техніку й ноу-хау.

Слід зауважити, що на світових ринках капіталу відбувається суттєве збільшення попиту на іноземний капітал, особливо з боку транзитивних держав та країн, що розвиваються, що призводить до надзвичайного загострення міжнародної конкуренції за іноземні інвестиції. Переможцями в цій боротьбі стають країни зі стабільною політичною ситуацією та сприятливим інвестиційним кліматом. Масштаби залучення іноземного капіталу в ту чи іншу країну залежать від того, наскільки ця проблема стала пріоритетною в економічній політиці держави.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну, на 1 жовтня 2008 р. становив 37,6 млрд. дол., що на 27,3% більше обсягів інвестицій на початок року та в розрахунку на одну особу становить 812,1 дол. США [8, с.6]. Однак це набагато менші величини, ніж у Чехії, Словаччині, Угорщині, країнах Прибалтики.

Однак навіть прямі іноземні інвестиції, що надходять в Україну, не сприяють розв'язанню суперечності між соціальними потребами та економічними можливостями суспільства. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) мають неефективну структуру, бо їх переважна більшість спрямована на розвиток галузей з коротким періодом обігу капіталу у той час, коли країна потребує довгострокових інвестицій у наукомісткі та капіталомісткі виробництва. Прямі іноземні інвестиції спрямовуються насамперед у невиробничі сфери: фінансову, торговельну, банківську діяльність, операції на ринку нерухомості.

При цьому приріст інвестицій, спрямованих на виробництво продуктів споживання був набагато більшим, ніж на розвиток інновацій. Так, у машинобудуванні приріст ПІІ у 2007 р. був на 43,1% менший, ніж у 2006 р. Таким чином, прямі іноземні інвестиції поглиблюють структурні диспропорції, стимулюючи споживання, а не високотехнологічне виробництво, адекватне сучасним світовим стандартам.

З метою розв'язання суперечності між соціальними та суто економічними напрямками економічної політики і як засіб подолання рецесії в Україні необхідно застосовувати стимулюючі заходи щодо залучення іноземних інвестицій, спрямовувати їх насамперед на розвиток пріоритетних галузей: електронної, авіакосмічної промисловості, аграрно-промислового комплексу.

У цьому контексті заслуговує на увагу і запозичення досвіду Польщі, яка побудувала потужну інфраструктуру, спрямовану на залучення іноземних інвесторів. Так, у 2003 р. Державне агентство іноземних інвестицій, об'єднавшись із Польським інформаційним агентством, проголосило мету – “створення позитивного образу країни і протягом

десяти років виведення країни в число “фірмових держав (Brended countries)”. Для стимулювання іноземних інвесторів Польща розробила стратегію та методику, яка дозволяє створити позитивний економічний, політичний та культурний імідж країни, який визнається міжнародною спільнотою [9, с.6].

Після фінансової кризи 1997 р. успішні азійські країни вжили додаткових заходів з метою залучення довгострокових іноземних інвестицій. Створення сприятливого інвестиційного клімату в зазначених країнах дозволило досить швидко подолати наслідки кризи. Це усунення перепон інофірмам, юридичний захист капіталовкладень, режим найбільшого сприяння, вільний переказ прибутків, репатріація капіталу та справедливість у вирішенні спорів. Велике значення при цьому має законодавче забезпечення розвитку ринкових відносин, особливо антимонопольне законодавство.

Низка країн лібералізувала імміграційне законодавство у частині використання іноземних фахівців для керівництва й роботи у філіях закордонних компаній. Широко застосовується також і лібералізація валютного регулювання при збереженні багатьма країнами деяких валютних обмежень за умов несприятливого стану платіжного балансу. Крім того, зменшуються, а часто й зовсім скасовуються вимоги щодо мінімального обсягу інвестицій. Це дозволяє малим та середнім фірмам брати участь у загальносвітовому процесі глобалізації.

Суворі система видачі дозволів на підприємницьку діяльність заміняється спрощеними процедурними реєстраціями, які включають мінімальний набір типових для всіх господарюючих суб’єктів вимог. Контроль зберігається тільки в окремих, найбільш важливих для національної економіки галузях або в тих випадках, коли ПІ здійснюються шляхом злиття й поглинань. У багатьох країнах, що розвиваються, а також із перехідною економікою необхідні зміни режиму регулювання ПІ відбиваються у змінах і доповненнях до правових актів загального характеру, дія яких поширюється на всі господарчі суб’єкти незалежно від їхнього громадянства.

Активізація інноваційної діяльності в Україні може бути результативною у разі включення держави у світовий науковий простір. Останніми роками держави активізували свою діяльність щодо розвитку довгострокових науково-технічних програм, спрямованих на стимулювання інноваційного бізнесу. При цьому визначаються загальні напрями дослідницьких робіт, здійснюється їхня координація та фінансування.

Наразі не викликає сумніву та обставина, що всі складові частини процесу відтворення робочої сили: підтримка й безперервне відновлення працездатності людей, кількісний й якісний ріст працівників, використання в процесі праці набувають міждержавного, глобального характеру. Свідченням цієї тези є інтенсифікація зовнішньої міграції.

Україна є активним учасником міграційних процесів, що розвиваються в межах світового господарства, відіграє не останню роль у формуванні міжнародного ринку праці. Серед країн-донорів пострадянського простору Україна поставляє найбільшу кількість мігрантів (їхнє число перевищує 10% від загального обсягу світової міграції). Незважаючи на неоднозначність оцінок масштабів трудової міграції, всі вони підтверджують, що поїздки на заробітки за кордон значно поширились, стали типовим для багатьох українців джерелом доходів і мають велике суспільно-політичне значення.

За підрахунками українського економіста А. Гайдуцького, обсяг міграційного капіталу, який щорічно надходить в Україну, становить 21,3 млрд. дол. Це майже чверть ВВП держави [10, с.8]. Емігранти мають можливість матеріального утримання на батьківщині сімей, зокрема дітей, фінансування їхнього навчання, покращення житлових умов, купівлі товарів довготривалого використання, оздоровлення родичів тощо.

Маючи на увазі ту обставину, що традиційно емігранти направляються з менш розвинених країн у багаті, вони розширюють світогляд, набувають свідомості та розуміння реальних умов ринкової економіки розвинутих країн, вивчають іноземні мови, мають вищу кваліфікацію, досвід роботи в умовах цивілізованого ринку і високої культури виробництва, які можна застосовувати в рідній країні, розвиваючи малий бізнес.

Однак у країні-донорі гальмується економічне зростання й підвищення продуктивності суспільної праці, відбувається послаблення управлінських аспектів суспільного розвитку, зменшення кількості людей, здатних ефективно керувати розвитком різноманітних сфер суспільного життя. Значно скорочуються можливості розвитку освіти, культури, охорони здоров'я. Еміграція висококваліфікованих кадрів має і суттєві соціальні наслідки. Це скорочення числа представників інтелектуальної еліти, здатної бути носієм національної культури і прогресивних тенденцій. Під впливом цих обставин ускладнюються й гальмуються процеси демократизації суспільства, становлення, розбудови незалежних держав.

Слід зазначити, що у реальному житті соціальні та економічні наслідки впливу національних кадрів тісно пов'язані одне з одним. Їхній вплив і значення проявляються неоднаково в різних країнах світу. Але спільним є те, що завжди ці країни втрачають свої кращі кадри, значення яких особливо зростає в умовах сучасного постіндустріального типу економічного зростання, де домінує людський чинник.

Відплив наукових та кваліфікованих кадрів тягне за собою певні соціально-психологічні наслідки. Це виявляється у невпевненості в особистих долях людей, у життєвих переконаннях, породжує сумнів у необхідності оволодіння знаннями. Падіння курсу моральних цінностей

призводить до кар'єризму, корупції, утриманського ставлення до життя. Усі ці моменти значно ускладнюють формування патріотичних тенденцій серед громадян, виховання інтелігенції, здатної реалізувати національні інтереси батьківщини.

Дослідження показують, що головною причиною відтоку робочої сили останніми роками була не стільки відсутність належної роботи, скільки низька запропонована заробітна плата, на яку неможливо прожити, тим більше вирішити життєво важливі матеріальні проблеми. Такий рівень матеріального забезпечення не дозволяє виконувати в межах країни відтворювальну функцію головної продуктивної сили суспільства й спонукає до розвитку “роздільного” інтернаціонального формування доходів родини, коли основним джерелом забезпечення матеріальних умов її існування й часто можливостей утримання дітей стають заробітки за кордоном.

Таким чином, така форма міжнародних економічних зв'язків, як зовнішня міграція в сучасних умовах виконує активну роль у формуванні доходів значної кількості населення України. Значні масштаби відпливу української робочої сили за кордон свідчать насамперед про недостатні обсяги та продуктивність внутрішнього виробництва, які обмежують можливості зростання доходів працівників.

Висновки. Отже, для вирішення найгострішої проблеми сучасності – забезпечення прав громадян України на достойний рівень життя – необхідно:

- терміново визначити пріоритетні галузі й при активній підтримці держави забезпечити їхню конкурентоспроможність на зовнішніх ринках на основі інноваційного розвитку. Там, де обмежується експорт товарів і послуг, починається інтенсивний експорт працівників;
- розробити програми розвитку імпортозамінних підприємств, що дасть можливість суттєво збільшити зайнятість населення;
- забезпечити інноваційне спрямування імпорту з метою впровадження матеріало- й енергозаощаджувальних технологій;
- посилити контроль за залученням іноземного капіталу, забезпечуючи його використання для науково-технічного розвитку країни;
- застосувати методи стимулювання банківської діяльності, спрямовані на зростання інвестицій та інновацій;
- одночасно зі зниженням податкового навантаження на підприємства застосувати систему заходів, що обмежують тіньовий сектор економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна декларація прав людини // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 232.
2. Новый доклад Всемирного банка “От реформ переходного периода к сближению экономических институтов в странах Восточной Европы и бывшего

Советского Союза с институтами в развитых странах”: [www. uabanker. net/daily/2008/_1300.shtml](http://www.uabanker.net/daily/2008/_1300.shtml).

3. Катцу Ш. Долаючи кризу / Катцу Ш. // Дзеркало тижня. – 2008. – №45. – С.1, 6.
4. У Польщі росте добробут // Урядовий кур'єр. – 2007. – №213.
5. Економіка України за січень-жовтень 2008 року // Урядовий кур'єр. – 2008. – №224. – С.6-7.
6. Литвицький В. Торговельний баланс потребує відновлення / Литвицький В. // Урядовий кур'єр. – 2007. – №97.
7. Янцова К., Гриценко К. Кредитувати економіку, а не населення / Янцова К., Гриценко К. // Урядовий кур'єр. – 2008. – №30.
8. Економіка України за січень-жовтень 2008 року // Урядовий кур'єр. – 2008. – №224. – С.6-7.
9. Брыль Р. Инвесторы выбирают Польшу / Брыль Р. // Инвестгазета. – 2006. – №18-19.
10. Гайдуцкий А. Миграционный капитал в Украине: скрытая реальность / Гайдуцкий А. // Зеркало недели. – 2007. – №15. – С.1, 8.

РОЛЬ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ УКРАИНЫ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА

Макуха С.Н.

Статья посвящена анализу противоречивого влияния внешнеэкономических связей Украины на обеспечение достаточного уровня жизни и необходимого социального обслуживания населения. Автором предлагаются средства повышения эффективности внешнеэкономических связей с целью их использования на обеспечение основополагающих прав человека.

Ключевые слова: уровень жизни, экономическая глобализация, импорт, иностранные инвестиции, международная миграция.

ROLE OF EXTERNAL ECONOMIC CONNECTIONS OF UKRAINE IN PROVIDING RIGHT FREEDOMS OF MAN

Maquha S.N.

The article is devoted the analysis of the contradictory influencing of external economic connections of Ukraine on providing of sufficient standard of living and necessary social support population. The author offers the means of increase of efficiency of external economic connections for the purpose of their use for providing of basic human rights.

Key words: standard of living, economic globalization, import, foreign investments, international migration.

УДК 316: 340.13

канд. філос. н., доц. В.Д.Воднік

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМ ПРАВОТВОРЧОСТІ